

DATUM
2023-08-29
ERT DATUM
2023-04-06

DIARIENR
2023/61-4
ER BETECKNING
Ju2023/00712

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av slutbetänkandet Förstärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende (SOU 2023:12)

Enligt Statskontoret kommer kommitténs förslag att bidra till deras syften, det vill säga att göra det svårare att ändra grundlag och att begränsa regeringens möjligheter att styra domstolsväsendet.

Statskontoret har inga synpunkter på de enskilda förslagen, förutom förslaget att byta namn på Domstolsverket respektive förslaget till hur myndighetens styrelse ska sättas samman. Statskontoret avstyrker förslagen.

Enligt Statskontoret skulle ett byte av namn på Domstolsverket innebära en ökad kostnad och praktiska besvär utan att ge någon påtaglig nytta. Eftersom det inte finns någon generell koppling mellan förvaltningsmyndigheternas namn och ledningsform så skulle ett byte av efterledet från ”verket” till ”styrelsen” vara en svag och otydlig markering. Om det finns skäl att uppmärksamma den principiella betydelsen av att ändra ledningsformen och att införa speciella regler för att utse styrelseledamöter och myndighetschef så krävs tydligare information än vad som förmedlas genom att byta slutledet i myndighetens namn.

Statskontoret konstaterar att flera av kommitténs förslag om att begränsa regeringens formella möjligheter att styra Domstolsverket försvagar den gängse ansvarskedjan vid styrningen av förvaltningsmyndigheter under regeringen. Förvaltningsmyndigheterna svarar inför regeringen som i sin tur svarar inför riksdagen.

Den grundläggande tanken bakom organiseringen och styrningen av rättsväsendet är att domstolarna självständigt svarar för rättskipningen utan otillbörlig inblandning. Domstolsverket är inte på något sätt inblandat i rättskipningen, utan ska tillhandahålla professionellt och effektivt administrativt stöd och service till domstolarna.

Statskontoret avstyrker förslaget till styrelsens sammansättning. Med tanke på verksamhetens art och vikten av en effektiv förvaltning anser Statskontoret att förslaget inte är välavvägt. Domstolsverkets verksamhet omfattar bland annat upphandlingar, digitalisering, utbildning genom Domstolsakademien samt administrativt stöd och service till ett åttio-tal myndigheter. Enligt utredningens förslag ska bara en av styrelsens ledamöter ha särskild kunskap om och erfarenhet av styrning och ledning inom offentlig förvaltning. Statskontoret vill betona att sättet att nominera ledamöterna inte påverkar styrelsens gemensamma ansvar. Som kommittén påpekar ansvarar styrelsen för en förvaltningsmyndighet under regeringen för att myndigheten bedrivs på ett effektivt sätt. I det ingår att hushålla väl med statens medel och att utveckla verksamheten i linje med de generella förvaltningspolitiska principerna.

Styrelsen ska också besluta om hur anslaget ska fördelas mellan de olika domstolarna. Det öppnar för intressekonflikter, vilket kommittén inte diskuterar.

Statskontoret konstaterar att kommitténs förslag som gäller finansieringen av domstolsverksamheten inte innebär några formella hinder för regeringen att besluta om anslagets storlek. Enda kravet är att regeringen måste ange skälen för eventuella avvikelser från myndighetens budgetunderlag. För att undvika risken för nedskärningar av domstolarnas resurser utan tydliga motiveringar kan det enligt Statskontoret vara lämpligt att förtydliga hur och i vilken form skälen ska formuleras.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och organisationsdirektör Michael Borchers, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Michael Borchers